

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת פקודי בגדים - לכבוד ולתפארת

א' - כוחם של בגדים - 1 | ב' - בגדי אדם - 3 | ג' - בגדי ישראל - 5

את האדם; בכוחם לשנות אותו מאדם פשוט - לעבד ה'.

מה קורה כשלוקחים אדם פשוט ומלבישים אותו באצטלא דרבנן, ומושיבים אותו ב'מזרח' של בית הכנסת? הוא הופך לאיש אחר! זה מעשים שבכל יום. הוא מפתח חמלה מסוימת כלפי אחרים, ומרגיש אחריות מסוימת כלפי קהילתו. לולא זאת הוא היה ממשיך לחיות חיים של אנוכיות, אבל הלבוש הרבני מפיק ממנו את מידותיו הטובות. אין הכוונה שהבגדים הם חזות הכל, בוודאי שאין הדבר כן, אבל בהחלט יש להם השפעה גדולה על נשמתו.

מפרחח לשוטר

דיברתי על רב, אבל זה נכון להבדיל לגבי כל אדם. בני אדם הם מה שהם לובשים. אם תיקחו בן אדם ותלבישו עליו מכנסי 'ג'ינס' מרופטים, הוא יהפוך לפרחח. ולמרות שמדובר בבגדים שהם דבר חיצוני - "זה בסך הכל בגד", הוא טוען - אולם האמת היא שגם בפנימיותו הוא הופך לפרחח! כי הבגדים מעוררים דרך חשיבה, צורת התנהגות מסוימת.

ואם תשלפו את הפרחח המרופט הזה מהרחוב ותלבישו אותו במדים, הוא יהפוך לאדם אחר. זו הסיבה שכשהולכים ברחוב ורואים שוטר במדים כחולים, אזי מרגישים, במידה מסוימת, שהאיש הזה נמצא לצידו של החוק. אין זה אומר שאם היו מציעים לו סכום כסף גדול הוא היה עומד בפיתוי, אבל על פי רוב אנחנו חשים בטוחים שכעת הוא עומד לצידו של החוק והסדר.

והשאלה היא: מדוע שזה יהיה כך? הלא אנחנו יודעים היטב מאילו שכונות מגייסים את השוטרים, כך שסביר מאוד להניח שלפני שהוא עטה מדים, הוא

א' - כוחם של בגדים

עבודת הלבשה

אחת העבודות שהיו חלק מחנוכת המשכן בפרשת פקודי היתה הלבשת הכהנים לפני תחילת עבודתם במשכן, שזה עתה נבנה: "וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אֶהֱרֹן אֶת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ... וְאֶת בְּנָיו תִּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם כְּתָנֹת... וְכִהְנִי לָי" (שמות מ, יג-טו).

ה"וְהִלְבַּשְׁתָּ", הפעולה של הלבשת בגדי כהונה, היתה אחת ההכנות החשובות לעבודת המשכן. ולא רק באותו זמן במדבר, אלא לבישת בגדי הכהונה היתה גם תנאי מקדים לעבודת ה' בבית עולמים.

כהן שהוא זר

כל מי שקצת למד יודע שרק כהן רשאי לעבוד את עבודת המקדש. ואם זר שאינו כהן ניגש אל העבודה - גם אם הוא תלמיד חכם גדול ומקפיד על כל ההלכות - עבודתו אינה כלום, אלא מחוללת ופסולה.

אלא שישנה הלכה נוספת, ידועה פחות, שאפילו כהן, כהן כשר, אם הוא אינו לבוש בבגדי כהונה - הוא מאבד את מעמדו ככהן. "בזמן שבגדיהם עליהם, כהונתם עליהם" (זבחים יז, ב) - אם חסר לו אפילו אחד מן הבגדים, הוא אינו כהן אלא זר.

הבגדים עושים את האדם

והנה, לנו זה נראה כדבר פשוט - זה נתפס כאחד מפרטי ההלכות של בית המקדש - אך עלינו להבין שיש בזה גם סברא, כפי שאומר הביטוי עתיק היומין: 'הבגדים עושים את האדם'. אלא שמשמעותו של עיקרון זה אינו רק כפי שהעולם מבין אותו, שבגדיו של האדם גורמים לאחרים להתייחס אליו בצורה מסוימת. זה גם נכון, אבל כעת נראה שהבגדים משנים באמת

בגדי קדם

כולנו זוכרים את סיפורם של האדם ואשתו בגן עדן, כיצד "וַיִּדְעוּ כִּי עֵרְוָם הֵם וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵהּ תְּאֵנָה" (בראשית ג, ז). הם הבינו שנדרשת מידה מסוימת של צניעות בעולם. אחרי הכל, ללא בגדים, לא תיתכן חברה מתוקנת. אי אפשר לתפקד בלי זה, כי האנושות תמיד תהיה מוסחת.

זהו יסוד שכל יושבי תבל מבינים אותו, מלבד בתעשיית עולם הפרסום - הם היחידים. אולם אצל בני אדם שפויים, אין דבר כזה. ולכן, ברגע שאדם וחווה ידעו שהם עירומים, הם נטלו עלים מעץ תאנה ותפרו לעצמם חגורות קטנות, חצאיות קצרות. אמנם עלה תאנה אינו בגד מפואר ביותר, אך עבורם היה די בזה, כי זה היה מספיק עבור כיסוי הערווה.

וכך היתה נשאר צורת הלבוש מאותו יום והלאה. היינו הולכים לחנות בגדים כדי לקנות בגד בגודל של מספר עלי תאנה. די היה לנו בזה, וזה היה נכלל במורשת הגדולה של אדם הראשון, במעלה הגדולה של צניעות.

בגדים על פי הקב"ה

אבל הקב"ה לא הסכים לכך. "בְּנִי", אמר, "לא די בזה". "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתֹנֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׂם" (שם פסוק כא).

האדם הסתובב כעת עם כתונת ארוכה, ויתכן שחשב לעצמו: "מי צריך את זה? מה לא היה טוב בחגורות התאנה שהכנו? הלא בשביל הצניעות מספיק לכסות את מה שצריך לכסות. ולא שקר בחוץ; מזג האוויר מושלם, כך שאין לי צורך בביגוד שיגן עלי מפני פגעי הטבע. מדוע אם כן עמד ה' על כך שאלבש בגדים שיכסו את כל גופי?"

והנה, אין לי ספק שהוא לא השאיר את השאלה הזו ללא מענה, כי הוא היה חכם ביותר, והבין שיש כאן לימוד מסוים עבורו. אבל עלינו לשאול את עצמינו את השאלה הזו, כי אנחנו **לא** יודעים. מדוע עלי התאנה לא מצאו חן בעיני ה'? בגלל שזה לא מספיק צנוע? אין כל ספק שאדם הראשון הבין מצוין מה נחשב צנוע, כך שהוא בוודאי קיים את מה שנדרש לשם צניעות, לשם כיסוי גופו.

מדרגה נעלה של לבוש

אך בא הקב"ה ולימד אותנו יסוד: "אתה טועה טעות גדולה", אמר. "עליך להבין שלבגדים ישנו תפקיד חשוב בהרבה מאשר כיסוי גרידא. אני מסכים עם מה שעשיתם, אלא שלבגד ישנו תפקיד חשוב בהרבה.

היה בציוד השני של המתרס. כיצד זה אפוא שלפתע הוא הפך לשומר החוק והסדר?

החיצוניות מעוררת הפנימיות

התשובה היא, היסוד הגדול שעליו דיברנו פעמים רבות, שלימד אותנו המסילת ישרים: "החיצוניות מעוררת את הפנימיות". על ידי עצם לבישת הבגדים, המדים, האיש מקבל על עצמו אחריות מסוימת. הלבוש הופך אותו לאדם אחר.

אגב, זוהי גדלותו של האדם. לא משנה מהו צבע עורו - חום, לבן, שחור, צהוב, כל צבע שהוא; לאדם לבדו הוענקו רגשות של אצילות ומידות של גדלות. ומדים הם אחת הדרכים להעלות אל פני השטח את גדלותו של האדם. כי אם ניקח קוף בבון ונלביש עליו מדים - לא תהיה לכך כל משמעות. אבל כאשר אנו רואים פרח לבוש במדים כחולים ועומד בפינת הרחוב עם אלה בידו, הוא נמצא כעת לציודו של החוק. רק אתמול הוא עמד באותה פינת רחוב וניפץ חלונות! רק אתמול הוא יצא מהחנות הפינתית עם כיסים תפוחים! וכעת הוא עוטה מדים כחולים - ואנחנו סומכים עליו.

סוגיא דבגדים

זוהי מביא אותנו לסוגיא החשובה מאוד של בגדים. והנה, באומרי שזו סוגיא 'חשובה', אין כוונתי לחשיבות כפי שמדברים עליה כיום. לפעמים אדם יושב בביתו ושומע את עקרת הבית משוחחת בטלפון, ומסבירה לחברה, אחת אחרי השניה, עד כמה היא מותשת לאחר יום של התרוצצות ברחבי העיר. היא חיפשה מעיל, אבל פשוט לא מצאה שום דבר מתאים. בברוקלין היא כמובן בכלל לא ניסתה לחפש, כי היא היתה צריכה ללכת לחנות 'מייסיס' במנהטן. "ולא היה שם כלום!" כך היא מספרת. הבעל שומע את זה, ומאבד את סבלנותו, כי כשהוא רוצה לקנות חליפה, הוא ניגש לחנות הקרובה וקונה את מה שיש להם שם. לפחות ככה אני מקווה...

אך למען האמת, בין אם אמורים להקדיש זמן רב כל כך לבחירת בגדים ובין אם לא, הנושא של בגדים, של הבנת משמעותם של הבגדים שאנחנו לובשים, הוא דבר שראוי להקדיש לו זמן נכבד. מגיע לנושא הזה תשומת לב רבה, כי זהו נושא חשוב ורחב-היקף.

נתחיל אפוא בהתחלה, במקום הראשון שבו מוזכרים בגדים בתורה.

לחולל מהפכה אצל האדם המבקש ללמוד את היסוד שהם מנסים ללמד אותו.

תפקידו של הבגד אינו רק לכסות את הגוף. תפקידו הוא לגלות!

ב' - בגדי אדם

דוד במערה

כולנו זוכרים את הסיפור, כיצד דוד המלך נרדף על ידי שאול המלך. שאול חשד שדוד מנסה למרוד בו ולהדיחו מכסאו, ולכן רדף אחריו במטרה להורגו. דוד נאלץ לנוס על נפשו אל המדבריות, ולהסתתר בין היערות והמערות - "מִשְׁפִּיל לְדָוִד בְּהִיּוֹתוֹ בַּמְּעָרָה תְּפֹלָה" (תהילים קמב), "לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי שָׁאוּל בַּמְּעָרָה" (שם נז).

יום אחד, הסתתר דוד במערה, ושאול המלך נכנס אף הוא לאותה מערה. שאול לא ידע שדוד מסתתר שם, אלא נכנס לשם כדי למצוא מקום צנוע שבו יוכל לעשות את צרכיו. שאול נכנס לבדו עמוק אל תוך המערה, והוא עמד ממש בסמוך לדוד - אלא שעלטת המערה הסתירה ממנו את דוד.

כוונות טובות

בשלב זה, החליט דוד לעשות מעשה מסוים. הוא התקרב אל שאול, ובעזרת חרבו, כרת פיסה קטנה מכנף מעילו, מבלי לומר מילה. מטרתו היתה שאחרי ששאול יצא מהמערה, הוא יוכיח לו כמה קרוב הוא היה ליפול לידי דוד, ואילו דוד לא פגע בו.

וכך הוה. לאחר ששאול עזב והתרחק שיעור ניכר מהמקום, דוד עמד בראש ההר וקרא לעברו של שאול, הראה לו את כנף כסותו שכרת, ואמר: "הֲנִיָּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינַיִךָ אֶת אֲשֶׁר נִתְּנָה ה' הַיּוֹם בְּיַדִּי בַּמְּעָרָה... וְאָמַר לֹא אֶשְׁלַח יָדִי בְּאֹדְנֵי... רָאָה גַם רָאָה אֶת כַּנֵּף מְעִילָךְ בְּיַדִּי כִּי בְּכַרְתִּי אֶת כַּנֵּף מְעִילָךְ וְלֹא הִרְגִּיתִּי דָע וְרָאָה כִּי אֵין בְּיַדִּי רֶעָה וּפְשָׁע וְלֹא חֲטָאתִי לָךְ" (שמואל א' כד, יא-יב).

ושאול אמר: "צִדִּיק אֶתָּה מִמֶּנִּי כִּי אֶתָּה גִּמַּלְתָּנִי הַטּוֹבָה וְאֵנִי גִּמַּלְתִּיךָ הָרָעָה וְאֶתָּה הִגַּדְתָּ הַיּוֹם אֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֵתִי טוֹבָה אֶת אֲשֶׁר סָגַרְנִי ה' בְּיַדְךָ וְלֹא הִרְגִּיתָנִי" - הוא התחרט על עוונותו כלפי דוד, ואמר ששוב לא ירדוף אחריו.

אכן, דוד לא סמך על כך אלא המשיך להסתתר במערות, אך לא זה מה שחשוב לנו כעת. מבחינתנו, זהו סופו של הסיפור.

והנה, זהו חידוש גדול. "וַיִּלְבָּשׁוּם" - כאשר הלביש הקב"ה את האדם בפעם הראשונה, המטרה לא היתה כיסוי, שהרי הוא כבר היה מכוסה. אלא הקב"ה רוצה הרבה יותר מזה. כשה' יתברך אומר לנו שעלינו להתלבש, פירושו של דבר הוא שהבגדים נועדו להמחיש את חשיבותו של מי שלובש אותם.

תכלית הבגדים היא שהאדם יודיע לעצמו שהוא ייחודי בעולם, שהוא לא עוד ברייה, עוד בעל חיים. תארו לעצמכם אדם שהולך בשדה, כמעט ערום. ערוותו אמנם מכוסה, אבל הוא כמעט ערום. ובשדה הוא רואה חמור; גם לחמור יש כתפיים, וגם רגליים. אילו היה האדם רוכן על ארבע, גם הוא היה יכול ללכת כמו חמור. יש כאן אפוא סכנה גדולה; ישנו סיכון שהאדם יחשוב שהוא קשור לחמור באיזושהי צורה. נכון שהוא עולה על החמור ביכולת ההישרדות שלו, ויש לו ראש יותר טוב מאשר לחמור. אבל עדיין, הוא שייך לקבוצת בעלי החיים. כיום ישנם אנשים רבים שאומרים שהחמור הוא בן-דוד שני שלנו. הרי מה חושבים אנשי האקדמיה? שהאדם הוא בסך הכל גירסה משופרת של הגורילה. אתה בסך הכל קוף משודרג - הקופים המסכנים לא זכו להגיע לאן שאתה הגעת.

טעות טראגית

אך זוהי סכנה עצומה לגזע האנושי - לומר שיש לנו איזשהו קשר לבעלי החיים. זוהי הטעות הטראגית מכל, כי זהו ביזיון לכבוד המין האדם. מי שבראשו עולה מחשבה קלה שבקלות שהאדם הוא בעל חיים - זהו סופה של גדלות האדם. אנחנו רואים מה קורה. לבעלי חיים אין שום עקרונות, אז מדוע שלבני אדם יהיו כאלה? מאמיני דארווין הפכו לחיות. באוניברסיטאות מתנהגים כמוקופים. האוניברסיטאות היום הם ג'ונגלים. אלא שחוששני שאני פוגע בג'ונגלים בכך שאני משווה אליהם את האוניברסיטאות. התנהגותם של החיות היא טובה יותר.

כיצד ימחיש אפוא הקב"ה לאדם שהוא התכלית הכוללת של הבריאה כולה? בדרכים רבות; אולם הדרך הבסיסית והיסודית ביותר היא, בכך שהוא הלביש אותו בבגדים. הקב"ה אמר שעל מנת להמחיש את עליונותו של האדם, עליו להיות לבוש. וכך צריך האדם להתלבש בכל יום, מתוך ידיעה שבגדיו נועדו להמחיש את גדלותו, גדלות האדם. הקב"ה אומר: "אל תמעיט בערכם של הבגדים. אל תבוז לכוחם של הבגדים

ולא יחם לו

אלא שהסיפור לא נגמר; ישנו מאורע שהתרחש בסוף ימיו של דוד המלך, שחכמינו ז"ל משייכים למאורע הנ"ל. כשדוד היה כבר איש זקן - לא מאוד זקן, הוא היה בן שבעים - הוא נחלש והתקרר בצורה בלתי רגילה. "וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בְּאֵימִים וַיִּכְסֶהוּ בְּבָגְדִים וְלֹא יָחַם לוֹ" (מלכים א' א, א).

כידוע, שמיכות אינן מחממות את האדם; גוף האדם הוא זה שמייצר חום, והשמיכה מבודדת את החום ושומרת שהוא לא יצא החוצה. אך אם הגוף אינו מייצר חום, לא תעזור שום שמיכה; מי שיכסה קרח עם שמיכה, היא תגרום לכך שהקרח לא יימס. השמיכה שומרת על החום שהגוף מייצר; ומאיזושהי סיבה, שאיש לא הבין, גופו של דוד לא היה מסוגל לייצר חום כלשהו.

נכון שהוא כבר היה בערוב ימיו ומשכך גופו כבר לא היה באיתנו, אולם עדיין מדובר היה בתופעה מוזרה. גם אצל אדם זקן קיים חום טבעי כלשהו, ולכן לא הבינו מדוע השמיכות אינן ממלאות את תפקידן בשמירת חום גופו.

מידה כנגד מידה

הגמרא במסכת ברכות (סב, ב) אומרת שהיה זה עונש שקיבל דוד לעת זקנותו, שנועד להזכיר לו טעות שעשה שנים רבות קודם לכן, כאשר כרת את כנף מעילו של שאול. מסבירה הגמרא ש"כל המבזה את הבגדים, סוף אינו נהנה מהם". כך פוסקים חז"ל: מכיון שדוד ביזה את הבגדים, לכן הוא נענש שלעת זקנותו לא סייעו לו הבגדים להתחמם.

והנה, עלינו ללמוד היטב את דברי הגמרא הללו, כי הרי בוודאי אין מדובר כאן במקרה פשוט של ביזוי הבגדים. הלא דוד ראה זאת כמקרה של פיקוח נפש! היתה לו כאן הזדמנות להוכיח לאויבו הגדול שאין לו כל כוונות זדוניות נגדו; לנו נראה אפוא שבוודאי היה זה מוצדק אפילו אם היה עושה פעולה יותר קיצונית מאשר כריתת בגדו גרידא.

מה עוד, שדוד חש מיד חרטה על מעשיו. הפסוק אומר שלאחר שדוד עשה מה שעשה, ליבו היכה אותו על כך שהפגין זלזול כלפי משיח ה'. דוד הרי היה נאמן; הוא היה נאמן למלך, כי זהו רצון ה'. ולכן ליבו היכה אותו על כך שהוא נהג בזלזול במשיח ה'.

גזר דין מפתיע

אבל מה היה גזר-הדין של השי"ת? הוא אמר: "אמנם בשעת מעשה ליבך היכה אותך על כך ששלחת יד במשיח ה', אבל דע לך שישנו דבר שהוא חשוב עוד יותר מאשר משיח ה': גדלות האדם! כשחתכת את כנף המעיל, הבעת בזאת זלזול כלפי היסוד הגדול הזה. במעשה הבזיון שלך לבגד, בזת ליסוד הגדול של עליונותו של האדם".

והנה, אנחנו יכולים להניח שגם בשעת מעשה, כשעמד דוד לכרות את כנף בגדו של שאול, הוא ידע היטב את היסוד הזה. אם הגמרא אומרת את זה, אל נא תחשבו שדוד לא ידע זאת. הוא ידע, אבל הוא התחבט בדעתו: "האם עלי לקלקל את הבגד, ובכך להביע חוסר הכרה למתנה הגדולה הזו, שהקב"ה הבדיל את האדם משאר היצורים? מצד שני, יתכן ושווה לוותר על היסוד הזה, על מנת להוכיח לשאול שהוא טועה בכך שהוא חושב שאני אויבו המר".

היתה זו שאלה גדולה אצלו. אך לבסוף פסק דוד שלצורך פיקוח נפש - וגם על מנת להציל את שאול מהטעות הפטאלית שבה הוא טועה - הוא מוכרח לעשות זאת. וכך, בחיל ורעדה, ובבושת פנים, חתך דוד את הבגד.

שלמות הדעת

אך חרף העובדה שהדבר נעשה עבור שיקול כל כך משמעותי, הקב"ה גזר על דוד - כשהוא שוכב על ערש דווי ומקורר באופן מסכן חיים - שהבגדים שבהם כיסוהו לא יחממו אותו. היה זה עונש על חוסר הכבוד שהפגין כלפי הבגדים.

אבל בשונה ממה שאנשים סבורים, לא היה זה לא היה זה עונש במובן הפשוט. הוא נועד להשיג תכלית; היה כאן תהליך של שלמות הדעת שדוד היה צריך לעבור. כריתת הבגד פגמה בשלמות הדעת שלו, והוא היה זקוק לכפרה כדי להסיר את הפגם הזה.

דוד לא יכל להיפרד מהעולם הזה עם רקורד נקי, עד שהפגם זה יוסר מדעתו. ולכן, בעודו שוכב על מיטתו, רועד מקור, הזכיר דוד לעצמו: "אוי דוד! זכור את מה שעשית! אמנם נחוץ היה לכרות את כנף הבגד על מנת להציל את חיך, אך עליך לדעת כי בכך גרמת לערכם של הבגדים לרדת בעיני עצמך. בכריתת הכנף זלזלת לא רק בבגד, אלא בסמל גדלות האדם! זו המשמעות של זלזול בבגדים".

מעבר ל"בל תשחית"

האם אי פעם חשבתם על כך? לקרוע בגד סתם כך ללא כל סיבה - כל אחד יודע שיש בזה משום "בל תשחית", ואנחנו רואים בכך מעשה בלתי ראוי. אבל זה עוד שום דבר לעומת הלימוד שהתורה מבקשת ללמדנו, שזלזול בבגד הינו רמיסה של נשמת האדם!

כמובן שאנחנו לא חושבים בצורה כזו; זה נשמע לנו כמו מילים מוגזמות. אבל זה רק בגלל שאין לנו קצה של מושג מהי חשיבותו של האדם. סיפור זה מדברי ימי עמנו מלמד אותנו אפוא שהמבט הזה הינו שלמות הדעת שהקב"ה מצפה מאיתנו; להבין עד כמה חשובים הם הבגדים המבדילים את האדם משאר הבריאה.

עבודת ההתלבשות

אנחנו לומדים כעת מבט חדש לחלוטין על כל נושא הבגדים. כי לפי מה שאנו אומרים כעת, כאשר האדם מתלבש בבוקר, כשהוא לובש את החולצה, המכנסיים או השמלה, מה שזה יהיה, הוא ממחיש בכך את העובדה שהאדם אינו סוג של בעל חיים. הוא מכריז לעולם - לפחות לעצמו - שהאדם מסוגל להשיג גדלות אינסופית.

זו הצורה הראויה להתלבש: "אני מפגין כעת נגד כל האוניברסיטאות, כל הפרופסורים, כל מאמיני האבולוציה. כולם משוגעים עוורים! בושו והיכלמו לכם, אנשי האקדמיה! בושו והיכלמו לכם כל האוניברסיטאות! עליכם לסגור את האוניברסיטאות ולצאת לעבוד. צאו והתפרנסו ממקצוע הגון, והפסיקו לרמות את העולם עם השקרים שלכם, שאיננו אלא בעלי חיים. אדם הינו יציר כפיו של הקב"ה! האדם הוא גדול! כל אחד ואחד מאיתנו הינו יצירת אומנות של גדלות ואינסופיות!"

והביטוי השכיח ביותר, ההתגלמות הנגישה ביותר של העיקרון הזה, נמצא בארון הבגדים! הבגדים הינם הכבוד שלנו, בכל עת! כפי שרבי יוחנן קרא לבגדים "מכבודותא" - הכבוד שלי! (בבא קמא צא, ב). הבגדים מכריזים מי אני! אני אדם! איש או אשה - אני אדם! איזה כבוד עצום הוא להיות אדם! בגדים פירושו שיש נשמה בקרבי. על ידי הבגדים האדם ממחיש לעצמו שהוא והסוס הם שני עולמות!

אל תהיו כסוס

זו הסיבה שחובה ללבוש בגדים המכסים את כל הגוף. אנשים המראים את גופם אלא סוסים אנושיים. הסתכלתם פעם על סוס משטרתי הפוסע ברחובה של עיר? אפשר לראות כיצד השרירים, שבין

הרגליים ובירך, נעים. אנשים שהולכים כיום ברחוב ומנסים לחשוף כמה שיותר חלקים מגופם, צריכים להזכיר לנו סוסים. למרות שאנחנו רואים הבדל ביניהם, הדמיון ביניהם הוא מוחץ. אם אתה מראה את גופך, הרי אתה כמו סוס משטרתי טוב שפוסע ברחוב ומכווץ את שריריו; את רגליו הגדולות, ומכשכש בזנבו.

האנשים הפוסעים בגאון ברחובה של עיר עם מעט מאוד בגדים, עם מכנסיים קצרים או שמלה קצרה, ממחישים את גודל בורותם ביחס לתפקידו של האדם עלי אדמות. הם שכחו לחלוטין את אחת העובדות החשובות ביותר ביקום: גדלות האדם.

כסו את עצמכם! זוהי גדלות האדם! אין כמוך. אפילו המלאכים אינם משתווים לך - כך היא המסורת שלנו. הבגדים נועדו להראות מי אתה. יש לך נשמה בתוכך; יש בך גדלות; אתה צלם אלקים. אתה כל כך ייחודי, שאין ביקום כולו מה שישוה לך.

להכיר את הגדלות

אני מודע לכך שזהו רעיון חדש עבור רוב האנשים, אבל זהו אחד הרעיונות הקדמונים ביותר. "וַיִּלְבְּשֵׁם" - זה מה שנאמר לאדם: "הבגדים נועדו לא רק לשם צניעות, וכפי שהיית סבור מלכתחילה. והם גם לא נועדו רק להגן עליך מפני הקור והחום. הבגדים הם הכרזה ש: "יש בי גדלות!"

כשאדם מתלבש בבוקר, הרי זה כאילו הוא מכריז: "אני מצהיר כעת שאני המובחר שבבריאה. הקב"ה בחר בי. יש בי פוטנציאל בלתי מוגבל, יש בקרבי גדלות בלתי מוגבלת!" "חביב אדם שנברא בצלם" (אבות ג, ד). כמה חביב הוא האדם אצל בוראו, שנתן לנו בגדים!

ג' - בגדי ישראל

פנימיותו של כהן

כעת אנחנו שבים לבגדי הכהונה, ומתחילים להבין את גודל חשיבותם. כי כעת מובן מדוע הם אלו שעשו את הכהן! "בזמן שבגדיהם עליהם - כהונתם עליהם". כשהכהן מלביש את הבגדים ומבין מה הם דורשים ממנו, זה מכשיר אותו, יותר מכל, להיות כהן.

כמובן שאין זה התמריץ האחד והיחיד. אף אחד לא יגיד שהכהן אינו זקוק לשום דבר שיחזק אותו מלבד מלבושו החיצוני. עליו ללמוד את הלכות עבודת בית המקדש במשך שנים רבות, וכן להקדיש זמן רב למחשבה והתבוננות בגודל מעלת העבודה, על

בגדיו של יהודי

התשובה לשאלה זו – הוא היסוד שבו אנו עוסקים היום. הערך, היסוד, שלמדנו מבגדי כהונה – שהבגדים עושים את האדם, היווה הצלה נצחית עבור האומה היהודית. וזה מיועד לנו בפרט, כי כל מה שדיברנו עד כה אודות מעלת בגדי האדם – שהינם נחוצים כדי לייצר מודעות לגדלותו האינסופית של האדם – כל זה הוא רק הקדמה לנושא של בגדיו של יהודי.

כי אמנם "חביב אדם שנברא בצלם" (אבות ג, יד) – על האדם להכיר במתנה המיוחדת, באחריות המיוחדת, שהוא נברא בצלם אלקים; יש בו מגדל עצום של גדלות! אולם גדלותם של ישראל היא מגדל עצום בהרבה, על גבי אותו מגדל! כי יש המשך למשנה; כן, חביב הוא האדם שנברא בצלמו של ה', אולם "חביבין ישראל" – הרבה, הרבה יותר מ"אדם", "שנקראו בניו למקום". פירוש, לעם ישראל יש חובה גדולה בהרבה להקשיב למה שבגדיהם מנסים ללמד אותם.

בואו נהיה מעשיים

וכעת, תכף ומיד, אני רוצה לייצג לכם עצה מעשית: בכל בוקר, כאשר אתם מתלבשים, קודם כל חשבו: "הקב"ה נתן לנו גדלות, וְיִלְבְּשֵׁם – הוא הלביש אותי בבגדיו של אדם. ברוך ה' שאיני חתול או קוף! ברוך אתה ה' מלביש ערומים! ריבונו של עולם, נתת לנו גדלות בדמות מתנת הבגדים.

"אבל לא רק זה! הוא אף הלביש אותי במלבושי הכבוד של ישראל! אה! זה כבר משהו אחר, משהו הרבה, הרבה יותר נעלה! מכנסיים יהודיים אינם מכנסיים נוכריים. שמלות יהודיות אינן שמלות נוכריות. ולכן בגדי צריכים להזכיר לי לא רק את גדלותי כאדם, אלא גם את גדלותי כבן-ישראל".

זאת אומרת שכולם – גברים ונשים, נערים ונערות, צריכים להשתמש בבגדיהם כאות וסמל להזכיר לעצמם שהם כהני ה'. חישבו על בגדיכם כמה שיותר, על כך שהקב"ה הלביש אתכם בהם כאות וסימן שיהווה תזכורת עבורכם שאתם בחירי הבריא, ושעליכם לממש את הגדולה הזו.

משמעותה של המגבעת השחורה

מגיע אדם וטוען: "מה הענין ללבוש מגבעת שחורה? אני הרי שומר תורה ומצוות. ראשי מלא בתורה. למי אכפת אם אני הולך עם כובע אפור או צהוב או בלי כובע כלל? איזה משמעות יש לזה?"

המשמעות של להיות משרת ה', ועל מה שזה דורש ממנו. בוודאי שכדי להיות כהן נדרשת פנימיות רבה, אבל בכוחם של הבגדים להעלות אל פני השטח, לעורר ולהדגיש את כל הפנימיות הזו, את כל הגדלות המסתתרת בקרבו.

הצהרתו של כהן

כהן שלבש את הבגדים, הבין את היסוד שאותו אנו למדים כאן, שהבגדים הם ביטוי. בלבישתו הצהיר הכהן: "כאן הוא הבית שבו שוכן ה', ואני משרתו". כידוע, משרת של מלך בשר ודם להבדיל, מתלבש בצורה מסוימת, צורה המזכירה לו שעליו להיזהר יותר מכל אדם אחר. וכך, בשעת לבישת הבגדים, וכן במשך כל היום כולו, הכהן השתדל לעורר את עצמו מכח בגדיו.

אמנם יתכן והוא חשב גם על דברים אחרים; סוף סוף, הכהן אינו מלאך אלא בשר ודם. אבל עדיין, עצם העובדה שהוא לבוש כמו עבד ה', כבר היוותה הצלחה גדולה עבורו. ההכרה בכך שהוא לבוש "לכבוד ולתפארת", גרמה לו להרגיש שהוא עבד ה'. **וזה לבד גרם לו להיות עבד ה' טוב יותר!**

זוהי נקודה חשובה ביותר: בכוחו של הכהן לנסוק אל המדרגות הרמות שנדרשות ממנו, רק כאשר הוא לבוש בבגדי כהונה. וזוהי נקודה חשובה במיוחד לנוכח העובדה שזהו ערך שנוגע לכל אחד ואחד מאיתנו – כהנים, וכאלו שאינם. כי הלא אנחנו "ממלכת כהנים", אומה של משרתי ה'; ובדיוק כפי שהכהנים עשו שימוש בבגדי כהונה כדי להשיג את כל הגדלות המצופה מהם, כך גם כל בן ישראל ובת ישראל יכולים לחיות חיי הצלחה אמיתיים, אם אך ינצלו את בגדיהם כדי להוציא מן הכח אל הפועל את הגדלות שהקב"ה הטביע בהם.

עם שרידי בגד

הגמרא (יומא עב, ב) מציינת שבמקום אחד נקראו בגדי הכהונה "בְּגָדֵי הַשָּׂרָד". והנה, על פי פשוטו השם הזה מובן, כי "בגדי שרד" פירושו בגדים רשמיים – היו אלו הבגדים שלבש הכהן על מנת לשרת באופן רשמי בבית המקדש. אולם הגמרא מספקת לנו ביאור עמוק יותר, ואומרת שאלמלא בגדי כהונה, לא נשתייר מישראל שריד ופליט. לכן הם נקראו "שרד" – כי רק בזכותם הצליחו ישראל לשרוד.

אלא שזהו משפט עמום ומבלבל. אילולא בגדי כהונה לא היה נשאר ממנו זכר? מהי גדולתם המיוחדת של בגדי כהונה, שמקנים לנו זכות קיום כאומה?

הזהב של הקיסרים הינן כאין וכאפס לעומת בגדיה הפשוטים של בת ישראל פשוטה המתלבשת כפי שהתורה דורשת ממנה.

ומה לגבי מי שעושה יותר מהנדרש? לדוגמא, יהודי הלוּבש קפוטה ומגדל פאות; טוב מאוד! אבל תנצל את זה! אם אתה לובש לבוש חסידי כמנהג קהילתך, עשה זאת מתוך תחושה גדולה של התעלות. איזו זכות גדולה היא להכריז: "אני עבד ה'!" לכן אתה עושה את זה. לא כדי להראות שאתה חסיד של אדמו"ר פלוני, שאתה משתייך לקהילה פלונית - לא זו הסיבה. לא. אתה מראה שאתה משתייך לה'! צריך לדעת שאדם כזה לובש בגדי כהונה. זוהי מעלה כל כך גדולה, שכל העולם כולו צריך לקנא בו.

אבל זה נכון לכולם. כל נער ונערה המכסים את גופם כפי שנוהגים יהודים כשרים, עובדים בכך את ה'. הבגדים נועדו להפוך אותנו לכהני ה' - אז למה לאבד הזדמנות שכזו? לא חבל לא לנצל את זה? בכל פעם שאתם מתלבשים, בכל פעם שאתם מכסים את הראש, גם במשך היום - חישובו על כך. לפחות עשו זאת פעם אחת. ואם תעשו זאת תמיד - אשריכם.

קריאת השכמה

אסיים בציטוט פסוק מישעיה הנביא. אני לא אומר שזו כוונת הפסוק, אבל אני רוצה להשתמש בו לענייננו. ישעיה הנביא מדבר לעם ישראל ואומר: "עֲוֹי עֲוֹי" (ישעיה נב, א) - "התעוררו!". כולם עוברים את חייהם כאדם ההולך תוך כדי שינה. הם מתלבשים בבוקר, אבל ממשיכים לישון. הם לא יודעים מה הם עושים.

וכאן קורא להם הנביא: "אנא! התעוררו! יש לכם חיים לחיות! יש לכם גדולה הממתינה להתממש!"

אלא שהשאלה היא - איך מתעוררים? מהו התמריץ שיגרום לנו להתעורר ולהישאר ערים?

וכאן אומר לנו הנביא: "לְבַשְׂי עֲזָף צִיּוֹן, לְבַשְׂי בְּגָדֵי תִפְאֶרֶת" - הנביא מלמד אותנו שעלינו ללבוש את בגדינו כפי שהשי"ת כיוון שנעשה זאת. עלינו לדעת מי אנחנו. קודם כל - אני אדם. ואדם הוא דבר גדול! צריך להעריך את גדלות האדם. צלם אלקים! והבגדים מזכירים לנו את זה.

לבשי בגדי תפארתך עמי

אבל צריך להמשיך לחשוב הלאה. "התעוררו, ישנוניים שכמותכם! כי עבור עם ישראל, יש לבגדים משמעות עוד יותר גדולה מכפי שיש להם עבור כלל האנושות". הבגדים שלנו חייבים להזכיר לנו מי אנחנו. אנחנו לובשים בגדים לא רק כדי להגן על גופנו מהחום

התשובה היא, שיש לזה משמעות עצומה, כי מה שהאדם מבטא כלפי חוץ, מוציא מן הכח אל הפועל גדלות שלא היתה יוצאת בלאו הכי. מגבעת שחורה פירושה שאתה מזדהה עם המובחרים ביותר! אך בל נטעה. לא מדובר בפנימיות. מגבעת שחורה אינה מקנה לאדם את כל גדלות המעלות שאותן קונים רק על ידי שנים של לימוד וחשיבה. אך עדיין, מי שחובש מגבעת שחורה קונה לעצמו שלמות, קונה לעצמו תפארת, שלולא זאת היתה נשארת בלתי ממומשת.

כך גם לגבי אשה המכסה את ראשה. זוהי התפארת הגדולה ביותר שלה, וזה מפיק ממנה עושר של שלמות, של מידות, של תפארת. לכן אנחנו מברכים בכל בוקר: "עוטר ישראל בתפארה". זוהי ברכה עבור כיסוי הראש, וחשוב לנצל את ההזדמנות הזו לפעולה חיזונית. חישובו על כך שאתם עושים פעולה שמטרתה להמחיש שאתם עבדי ה': "אני שייך לה", ולכן אני עוטר את עצמי בתפארה". מהי אותה תפארה? התפארה של ביטוי העובדה שאני עבד ה'.

עטרת תפארת

אם הלכתם לנוח במשך היום, או הורדתם את המגבעת, ואתם חובשים כיפה, ואחר כך לובשים שוב את הכובע, נצלו את ההזדמנות הזו ואמרו: "הריני מניח כעת כתר על ראשי. אילו היה לי כתר זהב משובץ ביהלומים, הוא היה כאין וכאפס לעומת מגבעת שחורה שעולה שמונים דולר!"

תארו לעצמכם שהיה נכנס לכאן אדם, שעל ראשו מונח כתר זהב משובץ באבני חן; לא היינו גורעים עין מהכתר. הוא כל כך יפה, כל כך נהדר. אולי. אבל זהו 'כובע טמבל' לעומת המגבעת השחורה או המטפחת שלכם. מגבעת יהודית, כיפה, פאה - הינם עטרת תפארת של יופי והדר ללובשיהם.

וגם אם אתה לא לובש מגבעת שחורה אלא רק כיפה - גם הכיפה שווה יותר מכל הכתרים של כל הקיסרים ששלטו אי פעם, על כל יהלומיהם. כל הכתרים גם יחד הינם כמו כובע נייר לעומת הכיפה שלך. וגם כיפה קטנה היא משהו. "מודה במקצת" הוא גם משהו. גם זה תפארת.

בגדי מלכות

זו צריכה להיות הגישה שלנו לכל הנושא של לבוש. נשים המכסות את עצמן ולובשות שמלות באורך הנכון, עליהן לדעת שבזה הן עובדות את ה'. הקב"ה מחשיב אותן כמו כהנים בדרכן. אל תחשבו שמדובר בדבר קטן, במשהו שהוא אגב אורחא. לא! זה פאר! זה מפואר יותר מגלימות הפאר של השליטים. שרשראות

שהוא לימד את תלמידיו עד כמה חשוב ללמוד ועד כמה חשוב לעשות, אבל בנוסף לכך הוא לימד אותם כמה חשוב להבין מה הקב"ה מבקש מאיתנו - "מָה ה' אֶלְקֵינוּ שְׂאֵל מִנְעֻמָּךְ" - מה הוא מבקש מאיתנו בדברים אלה.

אתן לכם משל. אדם יכול ללמוד חומש, ובחומש הוא רואה שכתוב: "בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם". יופי. והוא ממשיך הלאה. אבל הסבא זצ"ל לא המשיך הלאה. הוא הקדיש לנושא הזה ארבעים שנה, ודיבר על ענין צלם אלקים.

פעם דיברתי עם תלמיד ותיק מסלבודקה, והוא סיפר לי שהסבא דיבר על הנושא הזה במשך ארבעים שנה. הוא אמר שהוא כבר התעייף מלשמוע על זה, ותלמיד נוסף אמר לו: "התעייפת מלשמוע? סימן שלא שמעת אפילו פעם אחת. אם התעייפת מלשמוע על כך, פירושו של דבר שמעולם לא שמעת את זה".

כך היה בסלבודקה. דיברו על זה שוב ושוב, במאות וריאציות שונות. "הבינו את מה שהתורה רוצה שנבין - את גדלותו של האדם!" הוא הקדיש את חייו ללמוד את גדלות האדם, על פי התורה.

ענף נוסף שבו עסק רבות היה להבין את מניעיו הנסתרים של האדם. אנשים מרמים את עצמם. הם אינם בוחנים ובודקים. "נַחֲפֹשֶׁה דְרָכֵינוּ וְנַחֲקֶהָ" - עלינו לחקור ולגלות כיצד אנו מרמים את עצמנו. אנשים רבים עושים דברים שלא כדן, וחיים חיים של טעות, אך מסרבים להכיר בגודל טעותם. וחשוב שאדם ירכוש את המיומנות לפשפש ולחפש במעשיו, להבין ולבחון את עצמו. וזה היה אחד ההישגים הגדולים של הסבא - לנתח ולבחון את המניעים שלו, וכמובן של תלמידיו.

כמו כן, הסבא היה מחנך דגול. הוא היה פדגוג גדול; וכשזיהה אנשים עם יכולות מסוימות, גם אם הם לא היו טובים, הוא גידל אותם. הוא לקח בחורים עם ראש טוב, ונתן להם כסף כדי שיקנו לעצמם בגדים יקרים; והם הפכו לראשי ישיבות. זה מעשה שהיה. אני יכול לספור לפחות שלושה ראשי ישיבות שהפכו לאנשים גדולים בזכות הסבא שהרעיף עליהם תשומת לב. הוא היה מחנך. הוא ידע איך לקחת בחורים שהיו בהם כוחות, ולהפיק מהם גדלות. נמצא שבין מפעליו הם כל הישיבות שהוקמו על ידי תלמידיו, וכמובן תורתו הגדולה שהשאיר לנו ללמוד.

והקור, אלא כדי להגן על הדעת שלנו מפני העולם שבחוץ שחודר אל ראשנו; להגן עליה מפני כל הטיפשות הגורמת לנו לשכוח את התכלית שלנו בעולם הזה - להיות כהני ה'.

ולכן עלינו להזכיר לעצמנו בכל עת, שהמלבושים שלנו - הם בגדי כבוד עבורנו. אנחנו לובשים בגדי הוד והדר, בגדים של הכרה עצמית. כאשר אנו עוטים חולצה ומכנסיים, שמלה, פאה, מה שזה, אנו עושים זאת מתוך התפארות והכרה שאלוהים בגדים שמפיקים מאיתנו גדלות הדעת וגדלות המידות. זהו "לְבָשֵׁי בְגָדֵי תְפָאֲרָתְךָ" - כך אנו לובשים את בגדי תפארתנו.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

עבודת הבגדים

בפרשת השבוע אנו לומדים שבכוחם של הבגדים להביא לאדם גדלות אמיתית, וכי ללא בגדי כהונה, עבודתו של הכהן מחוללת! אנו לומדים אודות גדולתם של הבגדים, כיצד הם מלמדים גדלות האדם, אבל מעבר לכך, כיצד הם מזכירים לנו אודות מעמדנו המיוחד ככהני ה'. השבוע, בלי נדר נקדיש שלושים שניות מחשבה אודות יסודות אלו, בשעה שאנו מתלבשים בבוקר.

שאלה:

מה היתה עיקר גדלותו של הסבא מסלבודקה?

תשובה:

עלי לומר לכם שאיני גדול מספיק בכדי למדוד אותו. מלבד זאת, מעולם לא ראיתי אותו, שכן הוא נפטר לפני שהגעתי לסלבודקה. אבל אני יכול לומר לכם חלק מהדברים שאפיינו אותו.

ראשית כל, הוא היה אדם שחי עם מחשבה. פנימיות התורה היתה עבורו עיקר המטרה בחיים. וזאת אומרת